

Täysistunto

Torstai 14.11.2024 klo 16.00—19.35

8. Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2024 presidentinvaalissa – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 21/2024 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 8/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 8/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelua. Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.03 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Eduskunnan tarkastusvaliokunta on saanut valmiiksi mietintönsä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksesta koskien vaalirahoituksen valvontaa vuoden 2024 presidentinvaaleissa. Tämän illan teema kyselytunnin jälkeen on tainnut olla tämä hieman vähemmän keskustelua herättävien asioiden joukko. Kuten nuo edelliset kansainväliset kertomukset, myöskään tämä vaalirahoituksen valvonta ei aivan valtavaa puheenvuoropyyntölistaa ole saanut osakseen. Mutta tästäkin aiheesta on todella tärkeää puhua.

Sekä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus että tarkastusvaliokunnan mietintö vahvistavat käsitystä siitä, että meillä on Suomessa hyvin toimiva ja tehokas vaalirahoituksen valvonta. Sehän on hyvin tärkeä osa toimivaa ja avointa demokratiaa, mikä on myös syytä ääneen lausua. Meidänkään järjestelmämme vaalirahoituksen valvonnasta ei kuitenkaan ole aivan täydellinen. Tämä tarkastusvaliokunnan mietintö nosti jälleen mieleeni ne kaksi keskeistä kehityskohtaa, jotka näen vaalirahoituksen valvonnassa meillä Suomessa vielä tehtäväksi ja joita vielä ei kansalliseen lainsäädäntöön ole meillä otettu, vaikka syytä mielestäni olisi.

Ensimmäinen vaalirahoituksen valvonnan kehittämiskohde koskee ehdokkaiden vapaaehtoisia vaalirahoituksen ennakkoilmoituksia. Ne ovat varmasti myös kaikille meistä tässä salissa hyvin tuttuja, kun olemme niitä vaaleista toiseen päässeet tekemään. Nämä ennakkoilmoituksethan ovat tärkeitä ehdokkaiden vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseksi mutta myös äänestäjän kuluttajansuojan takaamiseksi. Ennakkoilmoitusten ansiosta jokaisella äänestäjällä on mahdollisuus ennen vaaliuurnille suuntaamista käydä läpi se, mistä ja miltä tahoilta kukin ehdokas on oman vaalirahoituksensa kerännyt. Nyt vaali vaalilta on kuitenkin huomattu, että kovin moni ehdokas jättää ennakkoilmoituksen tekemättä. Tämä johtuu siitä, että ennakkoilmoituksen tekeminen on vapaaehtoista. Siksi ajattelen, että ilmoituksen tekeminen pitäisi säätää pakolliseksi kaikille ehdokkaille. Tämä pakollisuus te-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

hostaisi sitä, että ehdokkaat ennen vaaleja myös tekisivät vaalirahoituksen ennakkoilmoituksen, ja siten äänestäjienkin kuluttajansuoja tässä suhteessa vahvistuisi.

Toinen kehittämiskohde vaalirahoituksen valvonnassa koskee ulkomaista vaalirahoitusta. Sitähän ei ole kokonaisuudessaan kielletty meillä lainsäädännössämme. Suomessa ehdokas tai puolue voi samaa aatesuuntaa edustavalta taholta tai yhteisöltä vastaanottaa ulkomaista vaalirahoitusta. Tämähän ei ole mahdollista läheskään kaikissa maailman maissa, esimerkiksi Yhdysvalloissa — joka ei kovin monilta muilta osin kelpaa malliksi vaalirahoituksen tai sen valvonnan järjestämisen osalta. Eli esimerkiksi Yhdysvalloissa on kokonaan kielletty tällainen ulkomailta käsin annettava vaalirahoitus ja sen vastaanottaminen. Ajattelen, että myöskin tämä epäkohta on todellinen ja meillä Suomessakin pitäisi ulkomainen vaalirahoitus, sen vastaanottaminen, kieltää kokonaan. Mielestäni kyse on porsaanreiästä, joka jättää ilmeisen haavoittuvuuden esimerkiksi hybridivaikuttamiselle, jos ulkomaista vaalirahaa Suomeen kanavoimalla pyritään vaikuttamaan kansalliseen vaalitapahtumaan ja vaalitulokseen. Hybridivaikuttaminenhan ottaa, kuten valitettavasti olemme joutuneet toteamaan, yhä erikoisempia, yhä monipuolisempia muotoja, enkä lainkaan sulkisi pois pyrkimyksiä vaikuttaa vieraan vallan toimesta vaalirahan avulla kansallisiin vaaleihin. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi rahoittamalla vaaleihin sekoittamaan perustettuja uusia kulissipuolueita, joiden tarkoitus ei ole kansan tahdon edustaminen vaan vaaleihin vieraan vallan intresseissä vaikuttaminen. Mikäli tämä ulkomainen vaalirahoitus kiellettäisiin, se tietenkin johtaisi siihen, että tämäkin porsaanreikä olisi tukittu.

Arvoisa puhemies! Kansallinen vaalirahoitusjärjestelmä ja vaalirahoituksen valvonta ei siis ole mitenkään valmis ja täydellinen Suomenkaan osalta, vaikka kansainvälisesti vertailtuna järjestelmämme onkin hyvin toimiva. Kun näitä kehittämiskohteita on tuotu esiin niin tässä kuin aiempienkin Valtiontalouden tarkastusviraston vaaleja koskevien kertomusten yhteydessä, niin toivoisin, että eduskunnan tarkastusvaliokunta voisi ottaa vaalirahoituksen valvonnan kehittämisen käsittelyyn vaikka omana asiana tällä vaalikaudella. Mehän tiedämme, että eduskuntapuolueiden puoluesihteerit ovat tätä asiaa eri yhteyksissä käsitelleet, mutta oman painonsa sille toisi myöskin se, jos eduskunnan tarkastusvaliokunta asiaa perinpohjaisesti selvittäisi. Meidän järjestelmämme kriittinenkin arviointi on kuitenkin hyvä tehdä säännöllisin väliajoin ja katsoa, mitkä olisivat niitä parhaita suosituksia tässä ajassa eduskunnalle vaalirahoituksen ja sen valvonnan kehittämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

19.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Olemme keskustelleet tästä presidentinvaalien vaalirahoituksesta täällä salissa aiemminkin ja itse asiassa muidenkin vaalien vaalirahoituksesta, ja olen niissä keskusteluissa itse tuonut esille omia ajatuksiani, miten haluaisin tämän läpinäkyvyyden tehdä täydelliseksi. Minusta se toteutuisi ainoastaan kirjanpitosoisella vaalirahoitusilmoituksella, mikä olisi normaali, aivan samalla lailla kuin yrityksillä tai yhdistyksillä tehtävä kirjanpito.

Oikeastaan kun tässä sosiaalidemokraattien edustaja Peltonen nosti esille nämä ennakkoilmoitukset ja puhui kuluttajansuojasta ja sitten siitä, että niistä tehtäisiin pakollisia, niin minä haluaisin kysyä edustaja Peltoselta: kun te sanoitte, että tämä lisäisi kuluttajansuojaa — olen katsonut esimerkiksi teidän puolueen muutamien vaalirahoitusten ennakkoilmoituksia ja verrannut niitä sitten myöhemmin tehtyyn vaalirahoitusilmoitukseen, ja niissä on iso-eroja — niin mikä kuluttajansuoja siinä toteutuu, että ehdokas kertoo täysin erilaisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

vaalirahoituksen kuin mikä on sitten se todellisuus, kun hän ilmoittaa vaalirahailmoituksen? Mikä olisi, edustaja Peltonen, rangaistus siitä, että ennakkoilmoitus ei pitäisikään paikkaansa eli ehdokas kertoisi, että teen 10 000 euron kampanjan, ja sitten hän kertoisi, että se olikin tuplaten suurempi? Näinkin isoja eroja näistä löytyy. En tässä ehtinyt nyt etsiä näitä esimerkkejä, mutta niitä voi jokainen etsiä ja katsoa, verrata ennakkoilmoituksia ja toteutuneita.

No, sitten tässä ulkomaalaisessa rahoituksessa on omat haasteensa. Sitä tapahtuu myös mahdollisesti erilaisten yritystenkin kautta. Yritys voi olla suomalainen. Suomalainen yritys voi saada rahoitusta, jonka alkuperä on vaikkapa venäläisessä oligarkissa tai Saudi-Arabiassa tai jossain muualla. Eli ei ole aivan ongelmatonta se, miten sen rahan alkuperä selvitetäisiin, mistä esimerkiksi yritykselle tai järjestölle tai yhdistykselle tuleva raha tulee, mihin nämä valvonnat eivät sitten ulottuisi. Itse olen pitänyt aika toimivana tätä meidän järjestelmää tältä osin ja kaiken kaikkiaan sanon, että meidän vaalirahoitus on mennyt surullisten tapahtumien vauhdittamana erittäin hyvään ja avoimeen suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

19.11 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen on oikeassa. Se on epäkohta ja ongelma, jos ennakkoilmoitus ja sitten se varsinainen vaalirahoituksen ilmoitus, joka tehdään vaalien jälkeen, ovat ristiriidassa keskenään merkittävällä tavalla. Sen varmasti kaikki tässä salissa hyväksyvät ja ymmärtävät, että jos siellä on pieni poikkeama, joka aiheutuu vaikkapa niistä vaalikilvan loppusuoran ilmoitusmenoista, joita sitten voi tulla jonkin verran enemmän kuin ehkä on suunnitellut — jos vaikka alkaa näyttää siltä, että ehdokkaalla voi olla putoamisen vaara käsillään, ja hän haluaa siinä loppumetreilla sitten vielä hieman volyymia kasvattaa tässä ilmoittelussa — niin tällainen pieni heittely tietysti on ymmärrettävää. Mutta ymmärrän sen, että jos tällainen epäsuhta on, että puhutaan merkittävistä summista ja ollaan ikään kuin tietoisesti, tarkoituksellisesti, alibudjetoitu se ennakkoilmoitus, niin pidän sitä tietysti ongelmana, siis mikäli tällaisia tapauksia on. Voin itse mennä vastuuseen vain omista vaalirahailmoituksistani, ennakkoon ja jälkepäin tehdyistä, ja niissä olen pyrkinyt tietysti parhaalla tiedolla, joka silloin on ollut käytettävissä, nämä summat ilmoittamaan. Tietenkään mikään järjestelmä tai mikään muutos ei ole aukoton. Näitä ennakkoilmoituksia, olivat ne vapaaehtoisia tai pakollisia, täytyy tietysti ehdokkaiden rehellisesti täyttää, mutta mielestäni on kyllä todella kestävä ongelma, jos vaikka kaikki ehdokkaat jättäisivät tekemättä tämän ennakkoilmoituksen. Silloin meillä ei olisi mitään tietoa ennen vaaleja siitä, minkätyyppisillä summilla ehdokkaat ovat tätä vaalirahoitustaan järjestäneet, mistä ovat tätä rahoitusta saaneet. Uskoisin, että tämä ennakkoilmoitusten tekeminen pakolliseksi lisäisi varmasti ainakin jossain määrin sitä määrää, joka ennakkoilmoituksia tehdään, ja sillä tavalla päästäisiin ehkä paremmalle tielle siinä tilanteessa, jossa nyt olemme, että vaaleista toiseen isolla osalla ehdokkaista jää se ennakkoilmoituksen tekeminen kokonaan. Totta kai varsinaisen vaalirahailmoituksen jokainen valituksi tullut ja varasijalle jäänyt henkilö joutuu sitten tekemään ilman muuta.

Mitä tulee näihin sanktioihin, ajattelen niin, että kun puheenvuorossani ehdotin, että tarkastusvaliokunta voisi omana asianaan ryhtyä tutkimaan jälleen tätä vaalirahoituksen valvontaa, vaalirahoitusjärjestelmän kehittämistä, tehdä näitä suosituksia lainsäädäntömuutoksiksi, niin myöskin tämä sanktiopuoli voisi tässä tarkastelussa tulla esiin ja katsotuksi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

mitä siellä olisi tehtävissä, että järjestelmä olisi tältäkin osin mahdollisimman uskottava ja toimiva.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

19.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Peltoselle hyvästä pohdinnasta ja hyvästä jatkosta ja siitä, että yhdyitte siihen, kun problematisoin ennakoilmoituksen pakollisuutta. Tietysti isoin kysymyshän siinä on, että eihän oikeastaan mikään sanktio sitten enää korjaa sitä siinä vaiheessa, kun äänestäjä on tehnyt oman ratkaisunsa ja lopputulos olisikin sitten täysin toisenlainen. Näissä ennakoilmoituksissa on tietysti ollut erittäin merkittäviä ylityksiä verrattuna lopulliseen vaalirahailmoitukseen. Tämä on hyvää keskustelua, hyvää pohdintaa, ja toivotaan, että tämä myös jatkuu ja uusia keinoja otetaan jatkossa käyttöön.

Itse haluan tämän keskustelun loppuun alleviivata ajatusta kirjanpitosoisesta vaalirahoituksesta. Se olisi täysin avoin, täysin läpinäkyvä. Meiltä kansanedustajilta jo tällä hetkellä on pyydetty kuitteja. Niitä on tarkastettu, mikä on ollut erittäin hyvä. Se ei kauheasti enää aiheuttaisi... Aika monella on myös tukiyhdistyksiä, jotka tekevät tämän kirjanpidon aivan normaalisti, ja silloin saataisiin tietysti se läpinäkyvyys vielä paremmin tähän kokonaisuuteen mukaan.

Mutta niin kuin totesin tuossa aiemmin, meillä tämä toimii varsin hyvin. Meillä on mahdollisuus osallistua demokratiaan erilaisilla keinoilla, olla ehdokkaana, tehdä talkootyötä, joka muuten näissä pitäisi kertoa myös. Sitäkään kaikki eivät vaalirahailmoituksissaan ole kertoneet tai edes arvottaneet, mikä sen arvo on. Ja sitten ihmisillä on oikeus osallistua vaaleihin myös vaalirahoittajana, kun se tehdään avoimesti, läpinäkyvästi ja yhteisten pelisääntöjen mukaan.

Media tässä hyvällä tavalla on valvojana toiminut jo silloin, kun vaalirahakohut tulivat, mutta sen jälkeenkin. Itse ajattelen niin, että me olemme varmaan aika lailla edelläkävijöitä maailmassa tässä avoimuudessa ja läpinäkyvyydessä, mutta parannettavaa, kehitettävää on, ja niin on hyvä tämänkin jälkeen lisää tehdä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

19.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Huoneestani kuuntelin tätä keskustelua, ja edustaja Heinonen avasi pohdiskelua pakollisuudesta, eli pakollisuudesta tähän ennakoilmoitukseen liittyen, ja viittasi siihen epäsuhtaan, että hän on havainnut sosiaalidemokraattien joukossa — viittasitte näillä sanoin [Timo Heinonen: Muun muassa!] — muun muassa sosiaalidemokraattien joukossa suurta epäsuhtaa niillä, jotka tekevät ennakoilmoituksen, sen ennakoilmoituksen ja sitten sen lopullisen ilmoituksen välillä. Siihen halusin tulla reagoimaan.

Mutta siihen johdantona: Meillä oli tässä keskustelussa äsken Etyj-järjestö ja ODIHR eli tämä keskeisin vaalitarkkailuorganisaatio. Niin yllättävää kuin se on, ODIHR ei ainoastaan seuraa niitä maita, joissa on potentiaalisesti ongelmia, vaan se seuraa kaikkia. ODIHRin delegaatio on käynyt myös täällä Suomessa, olen itsekin ollut niissä mukana — en tietenkään siellä ODIHRin puolella, vaan vastaamassa kysymyksiin, jolloin tiedän sen, mihin he kiinnittivät huomiota tehdessään raporttia Suomen vaaleista. Nyt mennään pikkuisen taaksepäin, kymmenkunta vuotta vai melkein pari kymmentä vuotta. Todettiin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

ne vaalit on suoritettu Suomessa läpinäkyvästi, erinomaisesti, ja siihen ei ole sinänsä huomautettavaa, eikä tänne tule mitään laajoja valtuuskuntia seuraamaan näitä vaaleja vaalipäivinä, vaan se tehdään asiantuntijoiden voimin.

Kolme seikkaa, joihin kiinnitettiin silloin huomiota:

Yksi on vaalipiirijako. Siinä toteutuu epäsuhtaa tässä äänikynnyskuviossa, en mene yksityiskohtiin siinä.

Toinen on median rooli. Meillä on henkilövaalipohjainen vaalitapa, ja silloin median rooli tulee suuremmaksi kuin listavaaleissa, jotka ovat kiinteillä listoilla. Meillä on avoin lista.

Kolmantena on ollut vaalirahoitus, ja siitä halusin sanoa. Tämä vaalirahoituskohta on ollut se, johon kiinnitettiin silloin huomiota. Meillä oli isot kohut, mihin tässä edustajat viittasivat aikaisemmin. Siihen haluttiin läpinäkyvyyttä, ja tällä lainsäädännöllä siihen on tullu.

Nyt minä teen itselleni omantunnon kysymyksen ja esitän sen samalla edustaja Heinonselke, kun hän pohti sitä, miten demarit tässä toimivat. Ilmoittaudun sellaiseksi sosiaalidemokraatiksi, jolla ei ole epäsuhtaa siinä, mitä hän on ilmoittanut ennakkoon ja mitä hän on ilmoittanut sitten jälkikäteen. Tiedän sen 100-prosenttisesti, että siinä ei ole mitään epäsuhtaa, koska en ole koskaan tehnyt yhtään ennakkoilmoitusta. Yritän välttää tätä onnetonta byrokratiaa kaikilla tavoilla. Minun professorini Lontoon yliopistosta oli aikoinaan neuvonut, että ”teasing bureaucrats is his basic hobby”, minulle myöskin. Kaikki tämä byrokratian hirvittävä taakka, joka tänne tulee, on kammottavaa. Yritetään löytää siitä ne, jotka luontevalla tavalla palvelisivat tositarkoitusta, mikä tässä on, vaalirahoituksen avoimuus, läpinäkyvyys — kyllä, siihen täytyy tehdä, mutta kaikkea sitä, mikä menee tuon ylitse, yritän välttää.

Siinä mielessä edustaja Heinosen ajatus siitä, että tämä tulisi kirjanpitojärjestelmänä avoimeksi, on oikeastaan hyvä, koska meillä useimmilla on tukiyhdistys, jolla on kirjanpitoa, myöskin minulla on ollut. Minä luovutan koko vaalirahoituskuvion kirjanpitäjille, jotka ovat asiantuntijoita taloushallinnon puolella. Minä en ole siinä asiantuntija enkä halua uhrata aikaa siihen. He voivat sen tehdä. Mutta keskeneräisessä vaalitulanteessa on onneton taakka panna siihen voimavaroja, kun meidän pitää olla aidosti kansalaisten keskuudessa, tehdä sitä vaalityötä, eikä miettiä, miten byrokratian kynnyksiä täytetään. Tehdään ne vaalirahoitusilmoitukset [Puhemies koputtaa] sitten jämsästä kirjanpitopohjaisesta tai muuten vaalien jälkeen, [Puhemies koputtaa] ja yksi kerta riittääköön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Heinonen.

19.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Ei ole tarkoitus pitkittää tätä keskustelua. Oikeastaan yksi huomio jäi tuossa aiemmin toteamatta, ja se oli se ajatus, joka nousi itse asiassa tässä keskustelussa, kun tätä edellisen kerran käytiin, eli se, että tämä olisi ehkä hyvä kohdistaa myös kaikkiin ehdokkaisiin, että kaikki ehdokkaat olisivat velvollisia tekemään vaalirahoituksen. Se myös lisäisi sitä avoimuutta, kertoisi puolueiden kokonaisrahoituksen tasosta ja muusta, mitä siellä on. Nyt saattaa jäädä isoakin vaalirahoituksia sen takia pimentoon, kun ehdokas ei rahastaan huolimatta ole saanut kansansuosiota niin paljoa, että olisi tullut tämän piiriin.

Ihan tuossa nyt nopeasti katselin — jokainen voi itse ottaa, tämä ei ollut sosiaalidemokraatti, kenen vaalirahoitusta katsoin: ennakkoilmoitus reilu 40 000, lopputulos yli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

60 000, lähes 65 000. Ja näitä löytyy paljon. Silloin voi hyvin kysyä, onko tämä edustaja Kiljusen ja edustaja Heinosen toimintatapa parempi, että me emme kerro sen takia, ettemme antaisi väärää tietoa, vaan kerromme sitten, mistä se raha on tullut, ja kerromme sen avoimesti, sen sijaan että edellä kerrottaisiin jotain ja sitten se menee esimerkiksi kolmanneksella yli. Tämä, minkä tuossa nopeasti katsoin, ei ole edes ääriesimerkki näistä, miten suuria eroja niissä on. Sen takia ennakkoilmoitus ei lisää minun mielestäni kuluttajansuojaa, jota edustaja Peltonen esillä piti, vaan voi jopa vääristää kuluttajansuojaa. [Kimmo Kiljunen: Me ollaan edustaja Heinosen kanssa samaa mieltä, herranjestas!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

19.22 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Ilmoittaudun edustaja Heinosen ensimmäisen ehdotuksen kannattajaksi eli sen, että me laajentaisimme tätä ilmoitusvelvollisuutta, vaikkakin sitten jälkikäteen, myös niihin henkilöihin, jotka eivät ole tulleet valituiksi tai varasijalle valituiksi kunnallisiin luottamustoimiin, alueellisiin luottamustoimiin tai näihin valtiollisiin luottamustoimiin, kuten tänne eduskuntaan. Se on tosiasia, että vaalirahoituksen koko kuva ei tule julki, mikäli vaalirahailmoituksen ovat velvollisia tekemään vain ne henkilöt, jotka saavat kunnian tulla valituksi vaikkapa eduskuntaan tai sitten jäävät varasijalle odottamaan sitä, että jos vaikka vaalikauden aikana vaikka sieltä eduskunnasta sitten tavalla tai toisella avautuu.

Siinähan on kyse kuitenkin merkittävästä myöskin demokratian, voisiko sanoa, ulkoisesta valvonnasta, että esimerkiksi media pääsisi katsomaan avoimesti sen, mitkä tahot ovat vaaleissa rahoittaneet ehdokkaita ja puolueita, millä tavalla ovat sen tehneet, millaisilla summilla, ja vasta sitten syntyisi ikään kuin se koko kuva, ei vain tämä vaalirahoituksen jäävuoren huippu, joka tällä hetkellä vain esiin tulee.

Muutoin olen tästä ennakkoilmoituksen tekemisestä edelleen eri mieltä, ja vaikka tämä on ollut korkeatasoinen keskustelu vaalirahoituksen valvonnasta, niin en tässä näkemystäni asiassa muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

19.23 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Ilmoitan olevani samaa mieltä kuin edustajat Kiljunen ja Heinonen ainakin osittain tässä kysymyksessä.

Ensinnäkin tästä ennakkoilmoituksesta: Kuten edustaja Kiljunen tässä totesi, niin onhan se tietyllä tavalla aika byrokraattinen. Se on myös epätarkka ainakin sellaiselle henkilölle, joka haluaa, että summat on esitetty täsmälleen oikein. Jää sitten ehkä vaivaamaan, jos tosiaan loppumetreillä sinne tulee vaikka sellaisesta pienestä vaali-innostuksen lisääntymisestä johtuen sitten suurempia menoja. Voihan olla, jos pienellä budjetilla ollaan liikkeellä, hyvinkin suuri se suhteellinen ylitys. Ja kun kaikki eivät näitä ennakkoilmoituksia kuitenkaan tee, niin mielestäni olisi ehkä järkevintä, että niistä sitten luovuttaisiin kokonaan ja varmistettaisiin, että nämä varsinaiset vaalirahailmoitukset on tehty huolellisesti ja oikein ja myös ajoissa.

Ja sitten tämä toinen ehdotus oli se, minkä edustaja Heinonen totesi, että voisi olla hyvä, että myös kaikki nämä ehdokkaat, joita ei ole valittu eduskuntaan tai valtuustoon eikä myöskään varasijalle, tekisivät ilmoituksen. Sekin voisi olla erittäin hyvä — saattaahan olla, että hyvinkin suuresta budjetista huolimatta ehdokas jää rannalle ja myös varasijojen ul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

kopuolelle. Ja varsinkin niissä tapauksissa, kun sitten joskus myös eduskuntaan voi nousta kesken vaalikauden varsinkin suuresta vaalipiiristä, isosta puolueesta sellainen henkilö, joka ei ole ollut edes varakansanedustaja, hänen ei ole tarvinnut sitä ilmoitusta tehdä, ja myös valtuustoissa on hyvin usein käynyt niin, että muun muassa muuton tai muun syyn takia valtuutettu muuttaa toiselle paikkakunnalle tai on jokin muu syy luopua siitä valtuustopaikasta ja ainakin varavaltuutetuksi nousee sitten henkilöitä, jotka eivät tätä vaalirahotusilmoitusta ole tehneet, ja he voivat joskus päästä valtuuston kokouksiin tai sitten ainakin osallistua sen oman valtuustoryhmän kautta näihin päätöksentekoihin.

Eli katsoisin kyllä, että tämä varsinainen vaalirahailmoitus olisi mahdollisesti hyvä ulottaa jatkossa koskemaan myös kaikkia niitä henkilöitä, jotka ovat vaaleihin ottaneet osaa. Se olisi varmasti omiaan lisäämään avoimuutta. Tärkeää toki olisi, ettei liiallista byrokratiaa sen myötä kasvatettaisi, mutta ideana tämä on ihan harkinnan arvoinen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 21/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.